

PIRMOJI DIENA

Buvo pasakiška vasaros diena, liepos septintoji. Viena iš tų didžiųjų atlantinių dienų, kai komisaras Diupenas paprastai būdavo visiškai laimingas. Mėlyna spalva, regis, buvo visur, oras, kaip Bretanei, labai šiltas, netgi tokį ankstų rytmetį, ir dar tokį vaiskų; visi daiktai tokių aiškių aštrių kontūrų. Dar vakar vakare atrodė, kad pasaulis žlunga, dangumi skubinosi sunkios grėsmingos žemų juodų debesų pabaisos, pūstelėjus stipriam gūsiui vis pasipildavo pasauliniu tvanu grasinanti liūtis.

Konkarno, puikusias „mėlynasis miestas“, dar ir šiandien taip vadinamas dėl ryškiai mėlynų žvejų tinklų, pastarąjį šimtmetį kabančių prieplaukoje, švytėjo. Komisaras Žoržas Diupenas sėdėjo „Admirole“, pačioje baro gilumoje, kaip visad, išskleidęs priešais save laikraštį. Apskritas laikrodis viršum dailaus seno Turgaus halės pastato, kur kasdien buvo galima nusipirkti ką tik sugautų žuvų, pakliuvusių vietiniams žvejams į tinklus labai ankstų rytmetį, rodė 7 valandas 30 minučių. Senas tradicijas sergstinti kavinė ir restoranas, kitados viešbutis, buvo prie pat prieplaukos, priešais garsųjį senamiestį. Galingų sienų ir sargybinių bokštų saugomas *ville*

close, siena apsuptas miestas, buvo pastatytas nedidelėje pailgoje saloje, tarsi išpieštoje dideliame uosto duburyje, į kurį įteka ir tingusis Morosas. Nuo tada, kai prieš dvejus metus ir septynis mėnesius Diupenas dėl „tam tikrų nesutarimų“ – taip buvo pažymėta vidiniuose įstaigos dokumentuose – buvo perkeltas iš Paryžiaus į atokiausią provinciją (o visą ankstesnį gyvenimą buvo praleidęs glamūrinėje Prancūzijos sostinėje), kasryt išgerdavo savo *petit café* „Admirole“; toks nepajudinamas ir trokštamas ritualas.

„Admirola“ patalpos žavesį jau buvo praradusios, nes prieš porą metų išmetus krūvą pinigų buvo iš pagrindų atnaujintos, arba, kaip išdidžiai pasakė Polis Žiraras, geranoriškasis baro savininkas, „absoliučiai modernizuotos“. Mažai kas bepriminė iškiluosius devynioliktojo amžiaus pabaigos laikus, kai čia apsistodavo pasaulinio garso menininkai, o vėliau ir komisaras Megrė. Gogenas sukėlė neblogas muštynes tiesiai priešais šį restoraną, mat netašyti jūreiviai įžeidė jo jaunutę draugužę iš Javos salos. Į „Admirolą“ užklysdavo vos vienas kitas turistai, jie teikdavo pirmenybę „idiliškesnėms“ kavinėms žemiau, erdvioje aikštėje. Taigi čia daugiausia būdavo vien saviškiai.

– Dar vieną kavos. Ir kruasaną.

Iš žvilgsnio ir iš nežymaus gesto Žiraras suprato, ko nori jo svečias komisaras, nors tas veikiau murmėjo, ne kalbėjo. Tai jau trečia Diupeno *café* šlyt.

– Trisdešimt septyni milijonai – ar matėt, *monsieur le commissaire*, trisdešimt septyni milijonai aukso puode. – Žiraras jau stovėjo prie espresso aparato, kuris kaskart vis iš

naujo nustebindavo Diupeną – aparatas iš tokių, kurie dar kaip reikiant triukšmauja.

„Admirola“ savininkas buvo gal šešių dešimčių, įspūdingai pailgos galvos, pirmiausia į akis krisdavo vienas dalykas – milžiniški ūsai, jau seniai sidabriniai, kaip ir tie keli užsilikę plaukai ant galvos. Akys lakstė į visas šalis, Žiraras pastebėdavo viską. Diupenui jis visai patiko, nors jie niekad daug nesikalbėdavo. O gal kaip tik dėl to. Žiraras priėmė komisarą nuo pat pirmos dienos – o čia tai daug reiškia, ypač dėl to, kad paryžiečiai bretonams – vieninteliai tikri užsieniečiai.

– Prakeikimas.

Diupenas prisiminė, kad ketino būtinai dalyvauti loterijoje. Gigantiškas loto aukso puodas, dėl kurio visa tauta laikė užgniaužusi kvapą, nebuvo laimėtas ir praėjusią savaitę. Diupenas narsiai sužymėjo dvylika skaičių ir sugebėjo dviejuose langeliuose pasirinkti po teisingą.

– Šiandien jau penktadienis, *monsieur le commissaire*.

– Žinau, žinau.

Tuoju metu ir tabako ir spaudos kioską šalimais.

– Praėjusią savaitę penktadienio rytą bilietai visur buvo išsibaigę.

– Žinau.

Diupenas šiąnakt, kaip ir praėjusias savaites, miegojo varganai, tad dabar mėgino sutelkti dėmesį į laikraštį. Birželį šiaurinei Finistero departamento daliai teko liūdėti 62 procentai saulėtų valandų, paprastai birželį jų būdavo vidutiniškai 145. Pietų Finisteras pasiekė 70 procentų, o šalimais esantis Morbihanas, vos už kelių kilometrų, visgi pasiekė 82 procen-

tus saulėtų valandų. Šis straipsnis buvo vedamasis laikraštyje „Ouest-France“. Stebinanti statistika apie orus buvo šio laikraščio ypatybė – tiesą sakant, visų Bretanės laikraščių ir apskritai visų bretonų. „Jau kelis dešimtmečius, – štai tokia buvo dramatiška kvintesencija, – nė vienas birželis nepalikdavo mūsų su tokiu žlugdančiai mažu skaičiumi saulėtų valandų ir menka šiluma.“ Ir panašiai. O straipsnis baigėsi, kaip ir turi baigtis: „Taip jau yra: Bretanėje oras gražus – penkis kartus per dieną“, savotiška patriotinė mantra. Tik patiems bretonams leidžiama burnoti ant bretoniško oro arba jį pašiepti; jei tą darytų kiti, būtų laikoma įžeidimu. Ir tai taikoma, kaip Diupenas jau suprato praleidęs čia kone trejus metus, visiems „bretoniškiems“ dalykams.

Įkyrus mobiliojo telefono zirzimas nugąsdino komisarą. Nekentė to garso, kaskart imdavo nekęsti iš naujo. Kadego numeris. Vieno iš dviejų jo inspektorių. Diupeno nuotaika ėmė bjurti. Tegul skamba. Pamatys inspektorių po pusvalandžio komisariate. Diupenas laikė Kadegą siaurakakčiu, nepakeliamai uoliu keliaklupsčiautoju, o dar ir bjauriu tuščiagarbiškumu tas pasižymėjo. Kadegas įpusėjęs ketvirtą dešimtį, kresnokas, apskrito vaikiško veido kiek atlėpusiomis ausimis, pliktelėjęs, ir tai jam netiko, bet laikė save gražuoliu. Diupenui buvo priskirtas nuo pat pradžių, ir komisaras ėmėsi priemonių, kad jo atsikratytų. Pasistūmėjo gerokai, bet vis dar be rezultatų.

Telefonas suskambėjo antrą kartą. Inspektorius dedasi esąs itin svarbus. Trečias kartas. Diupenas pastebėjo, kad visgi ima irzti.

– Taip?

– *Monsieur le commissaire?* Ar čia jūs?

– O ko tikėtės man skambindamas? – lote sulojo Diupenas.

– Ką tik skambino prefektas Lokmariakeras. Jūs turite jį pavaduoti. Šįvakar rinksis Draugystės komitetas su delegacija iš Steiten Staudo Kanadoje.

Tasai salsvas Kadego balsas tiesiog šlykštus.

– Kaip žinote, prefektas Lokmariakeras yra mūsų komiteto garbės pirmininkas. Šįvakar oficiali delegacija, savaitei atvykusi paviešėti Prancūzijoje, bus garbės svečiai Bretonadoje Trėgunko paplūdimyje. O štai prefektui netikėtai atsirado reikalų Breste ir jis prašo jus vietoj jo pasveikinti delegaciją ir jos vyriausiąjį pirmininką, daktarą Delakrua. Trėgunkas juk jūsų teritorija.

– Ką?

Diupenas neturėjo jokio supratimo, apie ką čia Kadegas kalba.

– Steiten Staudas yra Konkarno miestas partneris, jis netoli Monrealio. Prefektas turi ten tolimų giminių, kurie...

– Dabar be penkiolikos aštuonios, Kadegai. Aš pusryčiauju.

– Prefektui labai svarbu, vien dėl to ir skambino. Ir paprašė mane nedelsiant jus informuoti.

– Informuoti?

Diupenas numetė ragelį. Nenorėjo nė akimirkos gaišti su tuo reikalu. Dėkui Dievui, buvo pernelyg pavargęs, kad kaip reikiant įtūžtų. Diupenas negalėjo pakęsti Lokmariakero. Be to, iki šiandienos nenutuokė, kaip tą pavardę derėtų ištarti. Jei jau atvirai, tai panašiai su visais bretonais, ir kai jo profesijos